

Hoofdstuk 5: termen en begrippen

5.1 Tempo

Het tempo is de snelheid waarmee de tellen van de maat elkaar opvolgen: je kunt snel tellen of langzaam.

Om het tempo aan te geven worden in klassieke muziek vaak Italiaanse woorden gebruikt. In popmuziek worden meestal Engelse woorden gebruikt.

Zeer langzaam:

largo	breed, langzaam, statig	large
lento	langzaam, slepend	broad
adagio	langzaam met uitdrukking	slow
grave	ernstig zwaar plechtig	

Matig langzaam:

larghetto	een beetje breed	slow
andante	rustig gaand	leisurely
andantino	iets langzamer dan andante (voor 1800)	
	iets sneller dan andante (na 1800)	moderately slow

Matig snel:

allegretto	enigszins levendig	walking
moderato	matig tempo	moderate
allegro moderato	matig snel	

Snel:

allegro	snel, vlug, levendig	lively brisk
---------	----------------------	-----------------

Zeer snel:

vivace	levendig, snel	fast
presto	zeer snel	rapid
veloce	vliegensvlug	quick
allegro vivace	snel, opgewekt	
allegro assai	zeer snel	
prestissimo	uiterst snel	

Naast het tempo wordt ook vaak het **karakter** aangegeven, waarin het muziekstuk gespeeld moet worden:

con fuoco	met vuur
con spirito	met geestdrift

Er zijn ook woorden die **tempo-verandering** aangeven:

Vertragingen

<i>rallentando</i> (<i>rall.</i>)	geleidelijk langzamer worden
<i>ritenuto</i> (<i>rit.</i>)	in korte tijd langzamer worden

Versnellingen

<i>accelerando</i> (<i>acc. of accel.</i>)	geleidelijk sneller worden
<i>stringendo</i> (<i>string</i>)	geleidelijk sneller en sterker

Tempo hervattingen

a tempo	hervat het vorige tempo
tempo primo	hervat het begintempo

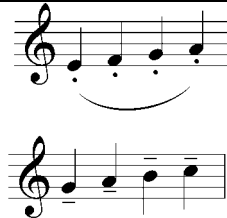

Vrij spelen

<i>rubato</i>	minder strak, vrij in het tempo
---------------	---------------------------------

5.2 Articulatie

Articulatie is de manier waarop je tonen in een muziekstuk “uitspreekt”: heel duidelijk aangezet, of juist aan elkaar gebonden.

De belangrijkste tekens zijn:

	Staccato	los van elkaar of kort spelen; scherp articuleren
	Legato	gebonden spelen, de tonen gaan zonder onderbreking in elkaar over
	Portato	breed spelen, maar niet gebonden. De tonen worden wel apart aangezet, maar ook zo lang mogelijk aangehouden
	Marcato	zware accenten
	Marcato	felle accenten met een korte toonduur

5.3 De fermate

Dit is een fermate:

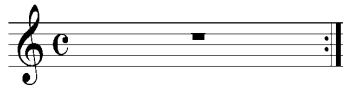
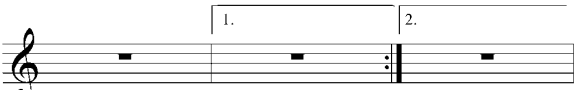

Als er een fermate boven of onder noot staat, mag je zelf weten hoe lang je die noot aanhoudt.

Bijvoorbeeld:

5.4 Herhalingstekens

	<p>Eindhaling: ga terug naar het begin van het stuk.</p>
	<p>Begin- en eindherhaling: het gedeelte tussen deze twee tekens moet herhaald worden</p>
	<p>Herhalingshaken: de eerste keer speel je de maat (of de maten) onder het "hokje" waar een 1. staat. bij de herhaling (de tweede keer) speel je het gedeelte onder het "hokje" waar de twee staat.</p>
	<p>herhaal de vorige maat</p>
<p>CODA</p>	<p>Coda: slotstuk (staartje)</p>
<p>Fine</p>	<p>Einde</p>
	<p>Coda - teken</p>
<p>D.C.</p>	<p>Da Capo: vanaf het begin</p>
<p>D.C. al Fine</p>	<p>Da Capo al fine: vanaf het begin tot de aanduiding "fine" (=einde)</p>
<p>D.C. al Coda</p>	<p>Da Capo al Coda: herhaal vanaf het begin tot het coda teken. Spel vervolgens het Coda-deel</p>
	<p>Segno - teken</p>

D.S.	Dal Segno: vanaf het segno-teken
D.S. al Fine	Dal Segno al Fine: herhaal vanaf het segno-teken tot de aanduiding "Fine"
D.S. al Coda	Dal Segno al Coda: herhaal vanaf het segno-teken tot het coda-teken. Speel vervolgens het coda-deel

Voorbeeld 1

De eindherbaling.

Voorbeeld 2

De beginherbaling.

Voorbeeld 3

Herbalingsbaken.

Voorbeeld 4

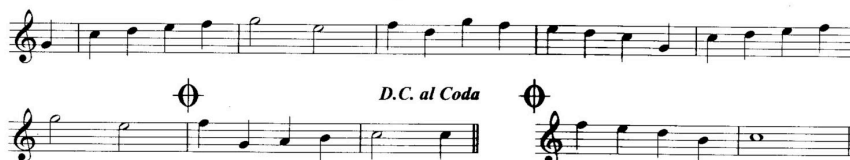
Dal Segno Song

Dal Segno - vanaf het S-teken.

Voorbeeld 5

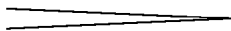
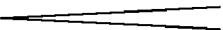
Da Capo al Coda

Da capo al Coda.

5.5 Dynamiek

Stabiele dynamiek		
Afkorting	Italiaanse term	Vertaling
<i>pp</i>	pianissimo	zeer zacht
<i>p</i>	piano	zacht
<i>mp</i>	mezzo piano	matig zacht
<i>mf</i>	mezzo forte	matig sterk
<i>f</i>	forte	sterk
<i>ff</i>	fortissimo	zeer sterk

Overgangsdynamiek		
Afkorting	Italiaanse term	Vertaling
<i>cresc.</i>	<i>crescendo</i>	sterker worden
<i>decresc.</i>	<i>decrescendo</i>	zachter worden
<i>dim.</i>	<i>diminuendo</i>	zachter worden
<i>smorz.</i>	<i>smorzando</i>	langzaam wegstervend
<i>mor.</i>	<i>morendo</i>	wegsterven
	<i>decrescendo</i>	zachter worden
	<i>crescendo</i>	sterker worden